

ПЕШТАНСКО-БУДИМСКІЙ

СКОРОТЕЧА.

(Соултег.)

ПЕШТА.

Неделя

9. Іануарія. 1844.

Год. III.

ПОЗДРАВЪ.

П. Б. Скоротечи.

на

Ново — 1844 — Лѣто.

Сво естество умотано
Са лединомъ чани.
Изчезло въ цвеће красно,
Кое свакогъ чани.

Одъ стовидногъ труда иѣг'вогъ
Малаксало веће. —
Нит' намъ пита душу нашу
Пресладко пролеће.

Не чуесе песма шеве,
Нит' славуа мнлогъ :
Срба срдце да веселе,
Срба духа храброгъ.

У свакай паръ, Ты си нама
Утѣха, веселѣ
Скоротечно! — милый синма,
Мурисно босилѣ.

Ты увекъ си нам' пролеће ;
Ты намъ увекъ цветашъ —
Збирай дакле ума цвеће!
Общу дійчи башу.

Не давно с' се Ты родіо
Свакоме на радость ;
Срећно дакле намъ бродіо ,
Свимъ утѣха, сладость. —

Желимъ Нова Лѣта многа
Ты намъ доживіо ; —
Просимъ самогъ Вышнѣгъ Бога.
И Родъ вашъ дійчіо.

Вражја рука никадъ, на Те
Ма да у намери
Изтребљиве бацы нокте,
Не успѣла. — Крвъ ври! —

Теци скоро, не закоснай !
И буди намъ Юнакъ :
Као сунце Србомъ Ты сля !
Съ чела гонишъ иракъ. —

У Соедину.

Младенъ Тимотинъ.

ОДГОВОРЪ

Едногъ Краля Польскогъ на слово Руссоа, кое въ 1751. године одъ Академіе Дижонске награду получило :

превео с' Французскага.

П. Вучичъ.

(продуженіе.)

Нie ли то исто и Руссо увидіо? Пазимо да му нѣжностъ подъ сумню не доводимо. Онъ потврђуе да бы човекъ врлостній био, кадъ бы манѣ наукा притяжавао: Колико зала, вопія онъ, безъ наукѣ небы познавали! Али пытанѣ є, ели незнанство порока врлость? да ли зло не познавати значи добро творити? па кадъ уздржаванѣ одъ порока, изъ узрока што га не познаемо, небы друго было, развѣ иста она искра божества, кою мы преимућствомъ врлости називамо, валило бы баремъ да призна да овакова врлость нie велика заслуга: ово значи дуго време, врлимъ не показати се: то значи текъ донде добронравничь быти, докъ каковъ предметъ природне наклоности намъ не покуша, или

докъ какова прилика не укаже се успаване страсти пробудити намъ; чини ми се да видимъ назови — юнака, кои текъ онда храбрость свою показива, кадъ непріятеля предъ собомъ нема: появили се пакъ непріятель противъ коегъ у мишцама одбрану тражити мора, тадъ му храбрость не достае, витежство му изчезне. Ако су науке порока сказалька, оне настъ и мелемъ порока познати уче. Искусный травоизпытатель (botaniste) уме полезна быля одъ отровны трава разлучити; а неискусанъ, кои нить полезны быля вредность, нить шкодливы трава отровъ познае, све ій безъ разлике гази или ій безъ одбора чупа. Наукама просвещенъ човекъ у великимъ числу предмета кои му се предъ очима ставляю одликуе оне, кои му мрзость или вниманѣ заслужую: у ругоби порока и смутны, коя га прати, у дивоти благочестія и спокойству, кое му слѣдуе, налази онъ по воде, почитанѣ и вкусъ врности у срдцу свомъ укоренити, а порока гнусити се и презирати га; онъ є чрезъ избора мударъ, онъ є крепко врlostанъ.

Али кажу да има онаковы предѣла, гдѣ безъ наука, безъ учения, безъ темельногъ познанства нравословія (moralc) больма се прописи благонравія наблюдаваю, негъ у другима, гдѣ є нравственность познатія, гдѣ се вѣма похвальива, и высоко предае. Безъ строгогъ изпита сравненя, коя се често чине међу нашимъ и стародревнимъ или страннимъ нравима, мрзки сравnenя, у коя се гдикон манъ изъ ревности и човекомоїя, нежелъ изъ пизме и ћуди противъ свои сувременны земљака упуштаю: ње ли правичніе поднебесности, умѣрію (temperament) оскудости прилике, недостатку предмета, устроеню корамила, обичаина, законима, свимъ другимъ узроцима пређе нежелъ наукама, приписати ону разлику, коју некій путъ примѣчавамо у наравима у различито доба и различитымъ земљама. Непрестанно напоминяти ону првовременну единственность, коју неки у звезде кую, љю као верну другу невинности увекъ себи воображавати, не значили то обсену у мыслима начертавати. Та за Бога гдѣ има люди безъ недостатка, безъ чезни, безъ

страсти? Заръ ће у нали самимъ сeme свио порока? па ако є было времена, ако и данашній има поднебесности, гдѣ су гдикон пороци непознати, заръ не видимо тамо друге нереде. Не примѣчавамо ли юшть ужасніе пороке кодъ оны народ, коихъ глупость неки похвальиваю. Што се на злато не лакоме, што имъ званія и чести славолюбіе не подбадаю, заръ су зато холость и неправда кодъ ныні ствари непознате? Заръ су они манъ oddati подлостима пожелания, манъ занепиши яросѹ освете; заръ су нынова дивля чувства неприступна прелестима задовольства. Па у какова изступленя не упушта се безправилно и необуздано сластолюбіе, кое границе не познае? Али башъ кадъ бы и манъ порока у овима дивљимъ предѣлима было негъ кодъ гдикон добро урећены народа, пытанѣ є имали тамо толико врности? Примѣчавамо ли тамо оне высиренне врности, одну чистоту нарави, оно великолуцио некорыстолюбіе, она преѣстественна дѣла, коя су производъ вероизповести (religion).

(продужићесе).

ХЕРОЙСТВО ДѢТИНСКЕ ЛЮБОВИ.

Графъ отъ Монреалъ подъ оружіемъ осѣдјо є био, и у надежди, да ће моћи остатакъ свои дана у пуномъ сваке чести миру провести, яко се [превари; јрбо револуција родисе, Фронъ задернасе, падне, и ужасній страхъ са цѣломъ Французскомъ обвлађа. Садъ видящесе као да се све соузило, да Графа предъ очима Туранна у подозрѣніе бацы; нѣгово отъ славногъ дома подрекло, найблишателніе нѣгове за Отечество храбро и радо жертвоване заслуге, личне нѣгове добродѣтели, и любовь войника и народа. — Заиста не баше лагко благородну жертву испытати и дознати; но ову осѣтише нѣгова дѣца поревную и потрудесе, да јо у овай паръ докле юшть нѣгово име у чести стояше, осигураю и потверде. Старый юнакъ хтяше мирно сѣкиру джелата дочекати; али погледавши на милу свою дѣцу отважи се испредъ грозеће му смерти уклонитисе.

Октавій и Ермелійне были су дичній нѣговъ поносъ и сва нѣгова срећа. Та-

ко близу једне на рѣки Райни лежеће вароши прикрыесе онъ съ ныма у просто једно обиталище, гдје се поузда, да ће, променувиши свое име и сасвимъ другчије узвиши, край распалѣни немира у свакомъ задовољству и миру дочекати, или, ако башъ и до његове ове сизке колибице пламтећи немири допру, то да ће безбѣдно прибѣжише на другој страни Райне наћи.

Графъ отъ Монреалъ заиста садъ има-
дјаше узрока, са новымъ овимъ своимъ жи-
вотомъ задоволијь быти. Онъ никаково пи-
смо, нити какове новине ніје добио, у коима
ніје нашао жалостно описану кончину живо-
та, сродника или пріјателя свога. Онъ је яко
стрепio за лобезну своју дѣцу, коя су се са-
мо за њега, као за найлюбезніјегъ ныногъ
отца непрестано старала, и коя су се освѣ-
дочила била, да је име његово, као једногъ
сваке чести достойногъ стварине, већ на
смерть осуђено; зато су се и потрудили бы-
ли да бы његово овдѣ пребыванје јоштъ већ-
ма затаили.

Али Октавиј и Ермелайне непрестанно
на опрезу за свогъ отца бдећи чисто забира-
ве на собствену свою безбѣдну сигурност.
Они кадкадъ по щушњаку около ныногъ об-
италища ходаюћи пуштали су се у сваконка
размотренја и бриге, отъ кои су се у при-
сутствију родитеља ако заустезали, само да
не бы његово сердце, кое је и онако скор-
бнимъ за нын бригама обтеренено было,
јоштъ већма смутни и оскорбили. Једногъ
вечера дакле, кадъ су они обое сѣдили на
крај щушњака подъ једнимъ дрветомъ, и у
Райну гледали, коя се послѣднимъ јоштъ
вечерњимъ зрацима блисташе, рекне Ермeli-
айне своме брату: „Видишъ брате тамо на
другој страни рѣке, оне брегове, по коима
цвѣтају виногради? Мени се чини, да чуемъ
весела пѣвача, коя се садъ тамо по ныма
разлежу. А овдѣ каково је глуво молчаниј!
Ахъ, тај заръ ова узка рѣка може тако ужа-
сній зыдъ начинити, кој раздѣлюје животъ
народа на њивимъ обрежијама обитавајућегъ?
Кадъ я помислимъ, да бы само за једно тре-
нуће ока слѣбу ову међу прейти, и съ ныма
соузитисе могли.“ — —

„И добро знамъ, да мой отацъ мысли,
да онъ зато мора на овој страни заостати,
да бы могао своя добра поради насъ получи-
ти и задржати; ал' шта хасну наслѣдја и
богатства, кадъ мы несмо съ ныма сло-
бодно поступати, мыслити и чувствовати,
пакъ јоштъ кадъ морамо съ нашомъ любовијю
и сакриватисе?“

Октавиј ни мало манѣ, отъ сестре му,
тиха ова слободе и среће воображенја ни су
побудила; и онъ се садъ нњой завѣща, да
је сутра данъ свое молбе съ нїними сою-
зити, пакъ да обадвое просе отца, да се съ
ныма на ону страну Райне, где златна сло-
бода влада, преселе.

У истый махъ, кадъ се съ мѣста дигну-
да се ныномъ обиталишу поврате, ухвати
Ермелайну брата свога за раме, и покаже му
повелику једну вооружану чету, коя једише
преко равнице, и коя видяшесе као да ће у-
правъ щушњаку свернути. Октавиј безъ да
даде примѣтити свой страхъ, пође садъ на-
трагъ путемъ, кој управо кући водише; но
онъ јоштъ ни 20 коракљи не учини, ал' та
наеданпутъ војници и съ десна и лева об-
коле, и управивши на њега бајонете зауста-
ве га; пакъ заишту отъ њега пасошъ; кој онъ
ненимаюћи буде отъ нын таки ухваћенъ
и поведент. Онъ чуюћи сурове нынине грдиј
и псовке, лако је помыслити могао, да они
Ермелайну ни су держали за његово сестру,
пакъ јоштъ и сајмъ наће за паметно, да се
иста стварь и претај. Али премда безъ сва-
когъ оружја, то ипакъ благородно његово
постоянство принуди војнике свако почитанје
спрама младогъ љубезногъ створења, кое бле-
до и стрепећи свое лице на персима брата
свога прикрије, отдати. Онъ наскоро дозна,
да га за Бандита, кој су у оно време цѣо
предѣлъ у страхъ довели, держаћу, и най-
послѣ чуе, да ће га и у оближњу варошъ у-
тавницу отвести. Онъ у средъ ове изненадне
несреће съ тимъ осећаше себи много лакше
быти, што се извѣстјемъ осигурао, да му
се отацъ ни у каковој опасности не налази;
кое се исто примѣтило и на Ермелайнини. Они
дакле одпраћени буду у варошъ, где са сви
страна народъ гомилама поврви, да ји види:

и Ермелинова младолѣтность, дивна лѣпота и издаваюћасе невиность вообще кодъ свѣто побудила су участіе сожаленія.

(продужићесе.)

Изъ Дистрикта Вел. Варадскогъ на умноженіе Народнѣгъ Школскогъ Фонда слѣдуюћа ГГ. взъ чистогъ сердца у готовомъ приложили су. како:

Бутари Феодоръ Учит:	изъ Муске 4 фор. 10 кр.
Секула Викенте	" " Дуда 2 фр. 30 кр.
Драгичъ Феодоръ	" " Хезе 12 фр. 30 кр.
Діаковичъ Йоаннъ	" " Гроша 2 фр. 30 кр.
Іванъ Феодоръ	" " Чесоре 5 фр. —
Фомуца Йоанъ	" " Долнѣгъ Чила 4 ф. 10 к.
Хризантъ Василе	" " Аркоша 2 фр. 30 кр.
Дехолянтъ Цірілъ	" " Семлака 2 фр. 30 кр.
Гедашевичъ Владіміръ	" " Мондорлока 7 ф. 30 к.
Гуги Mia Лок. Діректоръ	" " Чermб 15 фр. —
	Свега 58 фр. 20 кр

На кое се нѣма отъ стране Школскогъ Народнѣгъ Фонда управляюще Делутаціе благодари.

ВѢСТИ

Изъ Задра у Далматії, отъ 21. Декември прош. године явљаю, да је Нѣг. Высокопреосвященство Господинъ Ероей Мутибаричъ, Епіскопъ Далматинскій, отпутовавши 27. Ноемвриа изъ Монастыра Гергетега, съ Божиомъ помоћио 11. Декемвриа, дакле за 15 дана, щастливо и у пожелателномъ здрављу тамо присѣо. Чрезъ цѣло Нѣгово путешествје, као што самъ извѣштено, было в време лѣпо и пріятно, а путови тако су красно свуда устроени, да се на нѣма нити Нѣ. Высокопреосвященству, нит' Нѣговимъ Служитељима какова непогода случила.

Кадъ је Нѣг. Высокопреосвященство до первогъ на границы Далматинской лежећегъ мѣста Обровца пристѣло, буде отъ свегъ народа са великомъ радостю, звоненемъ звона, и громљавиномъ многи топова дочеканъ, откуда Га потомъ сви цѣлу штацију отпрате до мѣста Смиљчића, где Га је опетъ многочисленна Депутација, која се изъ Клирикальногъ, Учительскогъ и Гражданскогъ реда состояше, изъ Задра пришедша, поздравила, и одъ Смиљчића до самогъ Задра пратила. У Задру су били сокаци съ многочисленнимъ варо-

домъ и Нашегъ и Римокатолическогъ Вѣронсповѣдана тако напунѣни, да је Нѣг. Высокопреосвященство једи съ колима до свое Резиденције доћи могло. — При уласку Нѣг. В. Преосвященства у градъ Задаръ, као и крозъ цѣо градъ до саме Нѣгове Резиденције, непрестанно звонила су сва Сербска звона, а на бедемы градски опалѣна буду 42 канона; и Нѣг. В. Преосвященство пре него што у Резиденцију уђе, отишао је у свету Церкву, и савъ у њој собраний Народъ краткимъ, али сходно и вѣшто изговоренимъ словомъ поздрави. — Декемврија 19 держана је Іншталација, на којој су присуствовали отъ стране Бого Величества, ц. кр. Совѣтници, Господа Геталди и Менішъ са своимъ Актуаромъ Мартелініј, која су недавно и Римокатолическогъ тамошнѣгъ Архиепископа Іншталарали; а отъ стране Бого Высокопревосходителства нашегъ преизважногъ и добrogъ Архијастыра Господина Архијепископа и Митрополита Јосифа Рајачича у качеству Нѣговогъ Мандатара присуствовао је Г. Атанасиј Чурличъ, Јеромонахъ и тамошњи Клирикални Учителъ. Высокославни Губерніумъ послао је на Іншталацију и 80 војника съ принадлежећимъ Чиновницима, једно сбогъ тога, да се лакше и болѣ поредакъ содержи, а друго сбогъ тога, да се овимъ торжество увелича и сјајне буде. Истога дана на светој божественној Служби рукоположи Нѣг. Высокопреосвященство једногъ Клирика за Діакона, и имао је на обѣду до 30 лица, и то отъ нашегъ Благочестіја: Монаха, мірски Свештеника, и Граждана; јербо је постъ био. — Скоримъ временомъ моћи ћу Васъ, како о дальнемъ дочеканју, тако и о другимъ намѣренијама нашегъ доброга и похвалнога Господина Епікопа, извѣстити.

Шешта на Святое Богоявленије. Юче се овде права зима показала, и да је тако потрајла, био бы ледъ на Дунаву, који је помало ишио, измену Пеште и Будима стао: но како се измена времена показа, дана је време кодъ насъ сасвимъ неко; ветаръ, премда је горњакъ, то је опетъ више топалъ, и кишицу је са собомъ донео и тако изгледа данашњији данъ, као да је пролеће.

Станѣ дунава у Пешти.

19. Јануар. п. р. 4." 5." 9."

20. Јануар. „ „ 4." 0." 6."

Скоротеча излази у седмици 2 путъ, Четверкомъ и Недельомъ; цена му је како за овдашнѣ тако и за стране Преднисленике за пољ године 4 фор. у сребру. Преднислите може на свакој ц. кр. Пошти, и у Пошти кодъ Издавателя, у Бедемској улици (Waſtei Gasse № 349.)

Издаватель Димитрій Јовановићъ.

У ПЕШТИ словами Баймоловићъ.